

INNHOOLD

FORORD	8
INNLEDNING BYEN I HAVGAPET	11
Byen og havnen 15 Distriktet rundt 18 Det lille format 20	
FAGLIG FORORD EN SELVGRODD BY	21
Kronologien 23 Teorien 24 En sekvens av forklaringsmodeller 28 Personene 32	
DEL I MELLOM HOLMER OG SKJÆR	35
INNLEDNING MØTEPLASSEN	36
KAPITTEL 1 DET BEGYNTE I HOLLAND	42
«De gouden eeuw» 44 Nederlands skog 49 Oppgangssagene 50 Bosvika og Boswijck 55	
KAPITTEL 2 SØNDELED BRYGGE	57
Natur og geografi 59 Hvorfor? 61 Forspillet 62 Frisere skotter og hollendere 64 Sønedeled eller Sandnes brygge? 68	
KAPITTEL 3 ØSTRE RISSØRR	74
Byområdet før byen 76 Skjærgården og havnen 78 Uthavnen 80 Hollenderne kommer ... 82 ... men hvor blir det av byen? 83 Tilbake til Malmøe 84 Den livligste havnen på kysten 86	
KAPITTEL 4 TØNSBERG–SKIEN 2–1	90
1. omgang: Kampen om handelsrettighetene 91 Gøy(e) i pausen 93	
KAPITTEL 5 BYHERREN SOM BLE FORVIST	97
Forspillet 99 Imperiet 100 Forvisningen 105 Arven 106	
KAPITTEL 6 DEN FØRSTE BYEN PÅ AGDESIDEN	109
Byen og innbyggerne 111 Bebyggelsen 118 Klondyke 123 Levesett 124	

KAPITTEL 7 NEDTUR	126
Historien 127 Tallenes tale 133 Forklaringene 136	
KAPITTEL 8 GJENNOM FYR OG FLAMME	143
Den robuste byen 144 Byen uten matadorer 146 Krigene 149 Tidenes sankthansbål 155 Drivankrene 157 En kritisk vår 159	
KAPITTEL 9 «FRA DISSE CHRISTIANSANDSKE PRÆTENTIONER LIBERERET»	161
Stiftsstadens og kremmerne 163 Hvorfor? 170 Risørs rolle: Bare haleheng? 171 Kjøpstadsprivilegiene 173	
DEL II UNDER VÅRHIMLENS SUS	175
INNLEDNING MARGRETHE OG CHRISTOPHER	176
Margrethe Rasmusdatter Falch 177 Christopher Winther 179 Det lysner 180	
KAPITTEL 10 «PROGRESS AND REFORM!»	181
Fra krise til økonomisk revolusjon 184 Norsk økonomi på 1700-tallet 186 Kaffe og opprør 189 Pietisme og skole 191	
KAPITTEL 11 HERSKAP OG TJENERE	193
En byvandring rundt 1740 194 Så? 211	
KAPITTEL 12 EN FÜRSTELIG BY	213
Fellesarenaene 214	
KAPITTEL 13 EN NY VÅR	231
Hovedtrekkene 235 Den livlige havnebyen 239 Kjøpmennene 243	
KAPITTEL 14 RISØR & OPLAND	250
Risørs omland 252 Konflikten mellom by og land 254 Diagnose 261	
KAPITTEL 15 BRØDRENE ELLEFSEN OG DET «BASTILLEDE» BORGERSKAP	264
Brødrene Ellefsen 266 Det skjøre livet 272 De nære ting 272 ... men også noe mer 274 Forretningsmoral 276 Mary Wollstonecrafts sølvskatt 277 Christian Sørenssens hjertesukk 281	
INTERMEZZO BYEN I 1800	283
KAPITTEL 16 PÅ MIDDAGSHØYDEN	284
Japp, jappere, jappest 286 Den unge byen 288 Næringsveiene og jobbene 290 Flinthougs og Hjelms kart 293 Bydeler og gater 295 Husene 298 Det sosiale hierarkiet 306 Herskap og tjenere 308 Geografi og verdighet 309 Øvrigheten 311 Et spørsmål til slutt 312	

DEL III TIL GANGSPILLET SANG	315
INNLEDNING EN NORSK BY	316
KAPITTEL 17 KNALL OG FALL	322
Forspill 323 Knall ... 324 Krig 329 1814: Annus mirabilis? 347 Og så — fall ... 349	
KAPITTEL 18 HENRIK CARSTENSEN OG HANS BY	351
Tiden 352 Mannen 354 Rivalene og deres fall 359 Kaninene 362 Byen 364 Redningen 366 Dommen 367	
KAPITTEL 19 HERRER I EGET HUS	369
Borgerdugnad: Eligerede og deputerede og andre mænd 373 Kommunalt selvstyre – også i navnet 375 Stemmerett og valgdeltagelse 379 Et gryende sivilt samfunn 382 Avisene 386 Det sivile samfunn 388 De første tegn til politikk 388 Arbeiderforeningen og Rolf Olsen 392 Venstrebløge 394	
KAPITTEL 20 ... OG DE SOM UTGJORDE FLERTALLET	396
De yrkesaktive kvinnene 397 ... og de hjemmearbeidende 403 De sosiale skapningene 405	
KAPITTEL 21 CALL ALL HANDS	408
Skutene 411 Skippernes tidsalder 416 Skipsbyggerne 424 Rederne 427 Drivankrene 428 Matadorene 433 Så svaret er ...? 439	
KAPITTEL 22 SHAKEN, NOT STIRRED	441
Brannen 443 Etterspillet 447 Byreguleringen 450 Gjenoppbyggingen 455 Den nye, gamle byen 457 For fulle mugger 459 Gamle minder 461	
ETTERORD GAMLE MINNER	461
TAKK	465
LITTERATUR	467
BILDERETTIGHETER	473
REGISTER	474